

PLAN DZIAŁANIA KT 132 ds. Silników Spalinowych

STRESZCZENIE

Komitet Techniczny nr 132 do spraw Silników Spalinowych powołany został w ramach Polskiego Komitetu Normalizacyjnego w roku 1994. Celem KT jest organizowanie działalności normalizacyjnej w Polsce.

Główne zagadnienia którymi zajmuje się KT:

- Silniki spalinowe – terminologia, wymagania dotyczące bezpieczeństwa, osiągi, pomiary zużycia paliwa i oleju silnikowego, pomiar drgań skrętnych,
- Układy i podzespoły silnika – urządzenia rozruchu ręcznego, urządzenia do sterowania ręcznego,
- Zespoły prądotwórcze napędzane silnikami spalinowymi,
- Emisja spalin,
- Koordynacja działalności normalizacyjnej dotyczącej silników spalinowych prowadzonej przez inne KT.

Polska jest dużym producentem silników spalinowych i zespołów prądotwórczych, jak również jest z jednym z największych w Europie producentem układów i podzespołów silnika oraz części zamiennych.

Stronami zainteresowanymi stosowaniem norm przygotowanych w KT 132 są przede wszystkim:

- producenci i dystrybutorzy silników spalinowych,
- producenci i dystrybutorzy układów i podzespołów silnika,
- laboratoria pomiarowo-badawcze,
- szkoły i uczelnie techniczne,
- jednostki certyfikujące i ośrodki szkolenia,
- organy kontroli,
- rzeczoznawcy i biegli sędziwi.

Aktualnie członkami KT 132 są przedstawiciele następujących instytucji:

- Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte,
- Akademia Morska w Szczecinie,
- Instytut Badań i Rozwoju Motoryzacji BOSMAL Sp. z o.o.,
- PKP CARGO SA,
- Politechnika Poznańska.

1 ŚRODOWISKO BIZNESOWE KT

1.1 Opis środowiska biznesowego

Na działalność gospodarczą objętą zakresem KT znaczący wpływ mają następujące uwarunkowania polityczne, gospodarcze, techniczne, prawne, społeczne i/lub aspekty regionalne/międzynarodowe:

Polska jest dużym producentem silników spalinowych i zespołów prądotwórczych, jak również jest z jednym z największych w Europie producentem układów i podzespołów silnika (Rys. 1). Rocznie produkowane jest ok. 1,5 mln silników spalinowych. Produkcja silników staje się coraz ważniejsza dla naszego rynku motoryzacyjnego. W 2019 roku produkcję uruchomiły dwa zakłady. Pełne moce osiągnęła należąca do Groupe PSA fabryka w Tychach (początek oficjalnej produkcji: styczeń 2019 r.). Natomiast w Jaworze pod koniec 2019 roku wyprodukowano pierwszych kilka tysięcy jednostek napędowych. Tym samym liczba działających fabryk wzrosła z 4 do 6. Największym producentem jest Volkswagen Motor Polska. W 2020 roku w Polkowicach powstało ok. 600 tys. silników o zapłonie samoczynnym.

Utrzymuje się wyraźny trend wzrostowy produkcji silników o zapłonie iskrowym. W ostatnim okresie produkcja tych jednostek napędowych wzrosła o ponad 85%. W 2018 roku w Polsce powstało 377 tys. tego typu silników, a rok później już 700,9 tys. (wzrost o 323,9 tys. sztuk). Najwięcej silników o zapłonie iskrowym wyprodukowały zakłady Toyoty Motor Manufacturing Poland z wynikiem ponad 323 tys. jednostek napędowych (+11%).

Na uwagę zasługuje fakt, że fabryka silników Groupe PSA w Tychach w pierwszym roku pełnej działalności produkcyjnej osiągnęła bardzo dobry rezultat. W 2019 roku w tym zakładzie wyprodukowano 224 tys. jednostek napędowych.

PLAN DZIAŁANIA KT 132

DATA: 2022-05-24

Wersja: 1

Projekt uzgodniony w KT

Strona 3

Rys. 1. Widok rozmieszczenia największych zakładów produkcyjnych wytwarzających silniki spalinowe w Polsce (źródło: AutomotiveSuppliers)

Dynamicznie rosnącej produkcji silników o zapłonie iskrowym towarzyszy spadek w segmencie silników o zapłonie samoczynnym. Jest to w dużej mierze związane z przechodzeniem na produkcję jednostek o zapłonie iskrowym. Właśnie takiemu przeobrażeniu uległa fabryka Toyoty Motor Manufacturing w Jelczu-Laskowicach.

Zakres tematyczny KT:

- Silniki spalinowe:
  - o zapłonie iskrowym i samoczynnym,
  - zasilane benzyną, olejem napędowym, LPG, CNG, wodorem,
  - do wszelkiego rodzaju pojazdów drogowych, pozadrogowych, maszyn roboczych, agregatów, narzędzi itp.,
  - terminologia, terminy dotyczące obsługi silnika,
  - wymagania bezpieczeństwa dotyczące projektowania i budowy,
  - osiągi, pomiary podczas prób, pomiary mocy, zużycia paliwa i oleju silnikowego, pomiar drgań skrętnych,
  - określanie kierunku obrotów, oznaczanie cylindrów itp.,
- Układy i podzespoły silnika:
  - urządzenia rozruchu i sterowania ręcznego,
  - filtry oleju smarowego – metody badań,
  - wtryskiwacze.
- Zespoły prądotwórcze napędzane silnikami spalinowymi,

PLAN DZIAŁANIA KT 132

DATA: 2022-05-24

Wersja: 1

Projekt uzgodniony w KT

Strona 4

- Emisja spalin – definicje i metody pomiaru zadymienia spalin,
- Koordynacja działalności normalizacyjnej dotyczącej silników spalinowych prowadzonej przez inne KT.

1.2 Wskaźniki ilościowe dotyczące środowiska biznesowego

Poniższe wskaźniki ilościowe opisują środowisko biznesowe, w celu wsparcia działań KT poprzez zapewnienie niezbędnych danych:

Podczas opracowywania tego punktu skorzystano z materiałów zamieszczonych w Internecie przez GUS, eGospodarka.pl i AutomotiveSuppliers.pl. Produkcja sprzedana przemysłu motoryzacyjnego z lat 2019–2021 została zaprezentowana na Rys. 2. W przypadku 2021 roku zaprezentowano jedyne dostępne dane, czyli te dotyczące sytuacji po pierwszym półroczu. Można zauważyć wyraźne spadki produkcji odnotowane w pandemicznym 2020 roku. Na początku 2021 r. wydawało się, że sytuacja będzie ulegać poprawie. Obecne doniesienia z sektora produkcji nie są jednak optymistyczne, przez co trudno oszacować finalną wielkość produkcji sprzedanej w 2021 roku i planowanej w 2022 roku.

AutomotiveSuppliers.pl przedstawia kolejną porcję danych rzucających światło na aktualną kondycję polskiego przemysłu motoryzacyjnego. Najnowsze doniesienia mają słodko-gorzki posmak. Z jednej bowiem strony w okresie pierwszych trzech kwartałów 2021 roku mamy do czynienia z rekordami, z drugiej zaś sam III kwartał przynosi wyraźne spadki.

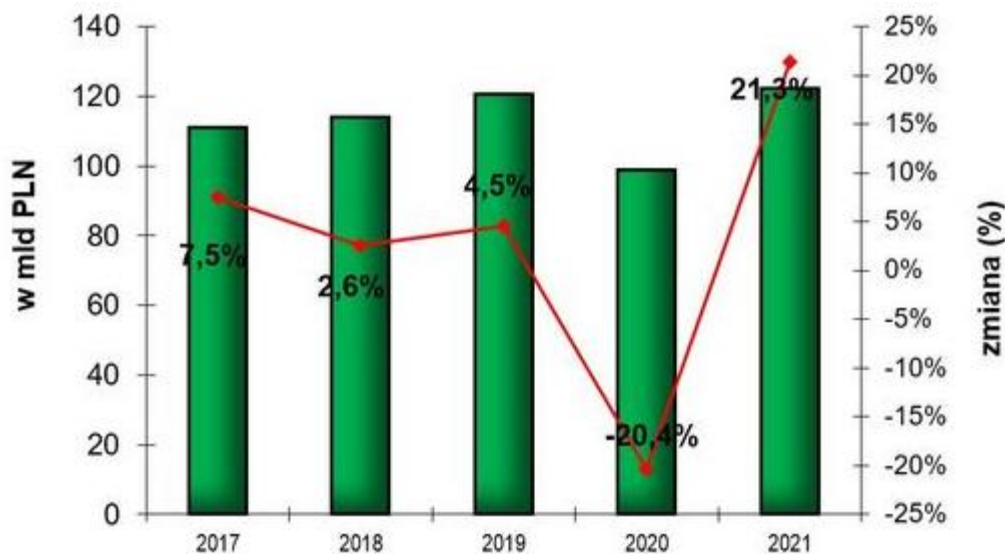
PLAN DZIAŁANIA KT 132

DATA: 2022-05-24

Wersja: 1

Projekt uzgodniony w KT

Strona 5

Rys. 2. Wartość bezwzględna i względna produkcji sprzedanej dla przemysłu motoryzacyjnego w Polsce (zakłady powyżej 9 zatrudnionych) w okresie od stycznia do września w latach 2017–2021 (źródło: AutomotiveSuppliers.pl na podstawie danych GUS)

Największym problemem pozostaje brak półprzewodników. Po trzech kwartałach 2021 r. **produkcja sprzedana w grupie PKD 29 (produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep) wyniosła 122,34 mld złotych**. To o 21,2% więcej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. **Uzyskana wartość jest nowym rekordem** dla tego okresu roku. Jednak w samym III kwartale nastąpił dwucyfrowy spadek.

Spośród trzech rodzajów producentów motoryzacyjnych w III kwartale 2021 roku produkcja sprzedana spadła tylko u producentów pojazdów i silników (-25,7%). Nastąpił natomiast minimalny wzrost produkcji sprzedanej u producentów części i akcesoriów (+0,03%) oraz znaczący wzrost u producentów przyczep i naczep (+41,0%). Producenci aftermarketowi ucierpieli na kryzysie w mniejszym stopniu, ale i tak co trzeci z nich wskazał na spadki w tym historycznym już okresie.

Zatrudnienie

Po trzech kwartałach 2021 roku przeciętne zatrudnienie (Rys. 3) w zakładach produkcyjnych pojazdów, przyczep i naczep oraz części i akcesoriów, zatrudniających więcej niż 9 osób (PKD 29) wyniosło 200,5 tys. W ciągu 12 miesięcy liczba miejsc pracy tylko nieznacznie się zmieniła - odnotowano minimalny wzrost o 0,02% (trzy kwartały 2020: 200,1 tys.).

W grupie firm średnich i dużych (powyżej 49 osób) przeciętne zatrudnienie po trzech kwartałach 2021 r. wyniosło 192,4 tys., czyli tyle samo co kwartał wcześniej a jednocześnie o 1,9% więcej niż przed rokiem (trzy kwartały 2020 r: 188,8 tys.).

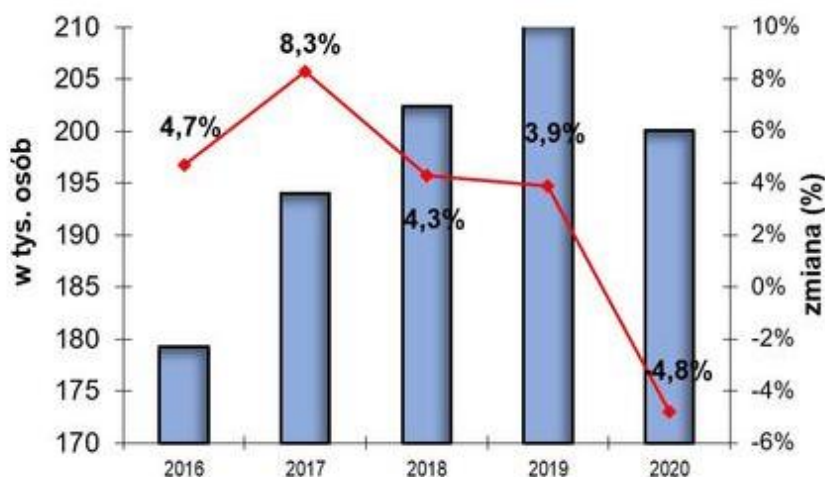
PLAN DZIAŁANIA KT 132

DATA: 2022-05-24

Wersja: 1

Projekt uzgodniony w KT

Strona 6

Rys. 3. Wartość zatrudnienia w przemyśle motoryzacyjnym (styczeń-wrzesień) w zakładach w Polsce zatrudniających powyżej 9 osób (źródło: AutomotiveSuppliers.pl na podstawie danych GUS)

Po dziewięciu miesiącach 2021 roku przeciętne zatrudnienie u producentów części i akcesoriów wyniosło 146,2 tys. Wobec wyników po I półroczu 2021 r. nie nastąpiła zmiana. Natomiast w stosunku do analogicznego okresu 2020 r. miał miejsce wzrost o 2,9 tys. (+2,0%). Wyższe, w stosunku do zeszłego roku, było także przeciętne zatrudnienie u producentów pojazdów i silników (PKD 29.1) – 34,7 tys. (+0,2%) jak i w zakładach wytwarzających przyczepy i naczepy (PKD 29.2) – 11,5 tys. (+6,6%).

Eksport

W okresie trzech kwartałów 2021 r. wartość eksportu przemysłu motoryzacyjnego z Polski wyniosła 23,93 mld euro (Rys. 4). Osiągnięta wartość jest nie tylko o 21,4% wyższa niż w analogicznym okresie zeszłego roku ale to także nowy rekord dla eksportu w pierwszych trzech kwartałach roku.

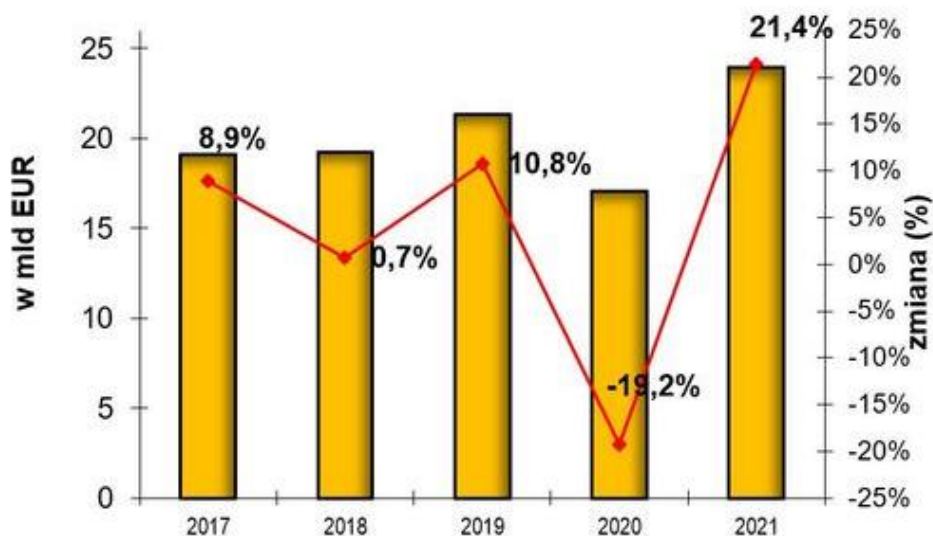
PLAN DZIAŁANIA KT 132

DATA: 2022-05-24

Wersja: 1

Projekt uzgodniony w KT

Strona 7

Rys. 4. Wartość eksportu w przemyśle motoryzacyjnym (styczeń-wrzesień) w Polsce w latach 2017–2021 (źródło: AutomotiveSuppliers.pl na podstawie danych GUS)

Padł nowy rekord dla eksportu w pierwszych trzech kwartałach 2021 roku. W przedostatnim kwartale 2021 roku najważniejszym zagranicznym partnerem nadal pozostają Niemcy (34,22% całości). Wartość eksportu do naszego zachodniego sąsiada wzrosła o 24,31% (8,19 mld euro). Kolejnymi rynkami zbytu są: Francja (7,28% całości, 1,74 mld euro, +16,76%), Włochy (6,66% całości, 1,59 mld euro, +29,72%) i Czechy (5,74 % całości, 1,37mld euro).

Przez trzy kwartały 2021 roku eksport części i akcesoriów osiągnął poziom 9,0 mld euro, o 18,37% więcej niż przed rokiem. Tu także został ustawiony nowy rekord dla trzech pierwszych kwartałów roku. W trzecim kwartale eksport komponentów spadł o 8,9% (z największym względnym spadkiem we wrześniu -17,4%). Największym rynkiem nadal są Niemcy (31,86% całości). Eksport do naszego zachodniego sąsiada wzrósł o 14,15% (2,86 mld euro). Kolejnymi odbiorcami są: Czechy (9,25% całości, +20,%), Słowacja (7,39%, +15,74%) oraz Włochy 4,7%, +5,45%). Dzięki podwojeniu rok do roku wartości eksportu (+105,7%), na drugą pozycję awansowały baterie litowo-jonowe do samochodów elektrycznych i hybrydowych. Nowy rekord dla tej grupy produktów motoryzacyjnych to 4,55 mld euro. Baterie do samochodów elektrycznych, w odróżnieniu od innych produktów motoryzacyjnych, odnotowały wzrost eksportu także w III kwartale 2021 roku. W okresie trzech kwartałów 2021 r. były one głównie eksportowane do Niemiec (47,84% całości eksportu baterii, wzrost o 1145%!), Meksyku (14,5%, +178 595%!) i Francji (10,71%, +1149,8%!).

Podsumowanie

Wyniki po trzech kwartałach 2021 roku pokazują jak bardzo dynamicznie zmienia się sytuacja w przemyśle motoryzacyjnym. W pierwszych miesiącach tego roku odnotowano wysokie wskaźniki produkcji pojazdów i komponentów. Jednak rozwijający się w kolejnych miesiącach kryzys w dostawach półprzewodników bardzo

PLAN DZIAŁANIA KT 132

DATA: 2022-05-24

Wersja: 1

Projekt uzgodniony w KT

Strona 8

mocno ograniczył działalność całego łańcucha dostaw. Utracona produkcja w III kwartale (-3,4 miliona pojazdów na całym świecie) jest ponad dwukrotnie wyższa (2,4 razy) od straty w I kwartale 2021 roku (-1,4 mln). Dlatego w Polsce, podobnie jak w innych krajach Unii Europejskiej nastąpiły spadki wyników (produkcja sprzedana, eksport) w przedostatnim kwartale roku.

Czy powinno się oczekiwać pogorszenia także w 2022 roku? Z danych zebranych przez AutomotiveSuppliers.pl w najnowszym „Barometrze dostawców motoryzacyjnych w Polsce” za IV kwartał 2021 roku wynika, że aż 85,3% respondentów twierdzi, że ich finalnie przychody w ostatnim kwartale tego roku będą gorsze od wcześniejszych założeń budżetowych (na ten okres rozliczeniowy). Jednocześnie co trzeci pracodawca (36,6%) w sektorze dostawców zadeklarował redukcję zatrudnienia. To o 5,7 punktu procentowego więcej niż w poprzednim Barometrze. Mniej niż 1/3 producentów twierdziła, że sytuacja wróci do normy dopiero w 2022 roku lub później. To ta najmniej optymistyczna grupa okazała się być najbliższej prawdy.

Jednak przyszłość silników spalinowych w Polsce jest niepewna. Podczas 26 sesji Konferencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu w Glasgow (COP26), 33 państwa, 39 miast i regionów z całego świata, a także kilkadziesiąt firm z branży motoryzacyjnej oraz największych operatorów flot, instytucji finansowych i innych podmiotów podpisało deklarację na rzecz zakończenia sprzedaży samochodów z silnikami spalinowymi. Wśród sygnatariuszy porozumienia znalazła się Polska. Nadrzędnym celem dokumentu jest szybsza popularyzacja pojazdów zeroemisyjnych w celu realizacji Porozumienia Paryskiego. Sygnatariusze porozumienia zobowiązali się do wspólnego dążenia do rejestracji wyłącznie zeroemisyjnych samochodów osobowych i dostawczych na rynku nowych pojazdów. Wspomniany cel miałby zostać osiągnięty nie później niż do 2035 r. na wiodących rynkach i do roku 2040 r. w pozostałych państwach. Zgodnie z założeniami samochody zeroemisyjne mają stać się powszechnie dostępne i przystępne cenowo we wszystkich regionach świata do 2030 r.

2 OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC KT

Wśród oczekiwanych korzyści z działania KT 132 można wymienić:

- poprawa jakości produkcji silników spalinowych,
- poprawa jakości części zamiennych i materiałów eksploatacyjnych, olejów silnikowych i paliw,
- zwiększanie sprawności silników spalinowych poprzez wprowadzanie nowych norm dotyczących emisji CO₂,
- ochrona środowiska naturalnego przez wprowadzanie nowych, bardziej wymagających norm emisji spalin,
- ochrona środowiska przez wprowadzanie nowych norm dotyczących recyklingu zużytych silników spalinowych,
- współpraca i wymiana informacji z podobnymi Instytucjami UE i ONZ.
- tworzenie korzystnego otoczenia prawnego sprzyjającego rozwojowi obszarów objętych zakresem tematycznym KT 132.

3 CZŁONKOSTWO W KT

Każdy podmiot krajowy zainteresowany daną tematyką ma prawo zgłosić chęć uczestnictwa w KT 132 i po spełnieniu wymogów proceduralnych (procedura Z2-P3 w powiązaniu z Z2-P1) stać się członkiem KT. Każdy członek KT 132 realizuje zadania KT poprzez swoich reprezentantów.

Aktualny skład KT jest podany na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT.

Za cenne należy uznać powiększenie grona ekspertów KT 132 o ekspertów pracujących w przemyśle i akredytowanych laboratoriach badawczych i wzorcujących.

4 CELE KT I STRATEGIA ICH REALIZACJI

4.1. Cele KT

Celem działania KT 132 jest między innymi:

- eliminowanie barier technicznych w produkcji i handlu silnikami spalinowymi – ułatwienie produkcji i handlu w kraju, Europie i świecie,
- harmonizacja i wdrażanie nowoczesnych rozwiązań silników spalinowych,
- zapewnienie bezpieczeństwa produktu,
- zapewnienie zdrowia,
- promocja ochrony środowiska,
- promocja jakości.

przez:

- wdrożenia do PN norm ISO z zakresu silników spalinowych;
- opracowywanie krajowych norm własnych z zakresu silników spalinowych;
- opracowywanie krajowych dokumentów z zakresu silników spalinowych;
- tłumaczenia Norm Europejskich z zakresu silników spalinowych.

4.2. Strategia ustalona do osiągnięcia celów KT

Osiągnięcie celów ma być realizowane przez:

- wprowadzanie do zbioru PN w pierwszej kolejności norm terminologicznych, a następnie norm precyzujących metody badań,
- współpraca z KT 16, KT 17, KT 18, KT 115 i KT 280,
- aktywny udział w powstawaniu Norm Europejskich i Międzynarodowych.

4.3. Aspekty środowiskowe

- przegląd kluczowych zagadnień środowiskowych objętych zakresem prac KT 132 w porozumieniu z KT 280 i KT 115,
- zagadnienia środowiskowe będą odzwierciedlone w pracach KT 132 w formie uchwał KT o uwzględnieniu aspektów środowiskowych w propozycjach nowych norm i dokumentów normalizacyjnych innych niż normy.

PLAN DZIAŁANIA KT 132

DATA: 2022-05-24

Wersja: 1

Projekt uzgodniony w KT

Strona 10

5 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC KT I WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC

Każdy zainteresowany ma możliwość zgłaszania tematów normalizacyjnych (TN), wypełniając Karty nowego tematu (KNT) lub Karty propozycji tematu normalizacyjnego (KPT).

Każdy zgłoszony TN jest wprowadzany do programu KT. KT decyduje o kontynuacji lub zaniechaniu tematu normalizacyjnego.

W programie prac prezentowane są wszystkie TN będące aktualnie w opracowaniu.

Program prac KT znajduje się na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT, po wybraniu numeru właściwego KT.

Drugi element numeru tematu normalizacyjnego wskazuje numer Podkomitetu Technicznego opracowującego temat, np. numer tematu normalizacyjnego XXX.1.XXXX oznacza wykonywanie w KT XXX PK 1 (Podkomitecie Technicznym nr 1 Komitetu Technicznego XXX). Jeżeli drugi element przyjmuje wartość zero oznacza to, że TN jest opracowywany w KT.

Najważniejszym czynnikiem wpływającym na terminowe wykonywanie prowadzonych prac normalizacyjnych i na wprowadzenie do programu prac nowych tematów normalizacyjnych jest ryzyko braku środków finansowych na opracowanie danej PN lub konieczność poszukiwania wykonawcy danej normy/innego dokumentu normalizacyjnego.

6 WYKAZ PROPOZYCJI TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH KT PRZEWIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE

KT 132 przewiduje pozyskanie środków na opracowanie (w ramach prac na zamówienie) projektów Polskich Norm dotyczących zasilania silników spalinowych wodorem.